

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi vartioimisliikelain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan vartioimisliikelakia muutettavaksi.

Esityksessä ehdotetaan tarkennettavaksi määritelmät vartioimisliikkeen harjoittamisesta sekä vartiointialueesta ja -kohteesta. Vartioimisliike ei saisi ottaa vastaan toimeksiantoa,

joka sisältää sitoumuksen huolehtia yleisestä järjestyksestä ja turvallisuudesta. Vartijan valtuuksia ehdotetaan tarkennettavaksi.

Lainmuutos on tarkoitettu tulemaan voimaan heti sen jälkeen, kun laki on hyväksytty ja vahvistettu.

PERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja ehdotetut muutokset

Vartioimisliikelain (237/83) 1 §:n mukaan vartioimisliikkeen harjoittamisella tarkoitetaan ammattimaista, toimeksiantosopimukseen perustuvaa omaisuuden vartiointia tai henkilön koskemattomuuden suojaamista. Käytännössä myös eräät aatteelliset järjestöt ovat hoitaneet ansiotarkoituksessa vartioimistoimeksiantoja. Koska järjestöjen toiminta ei ole ollut ammattimaista, näihin toimeksiantoihin ei ole sovellettu vartioimisliikelakia, ja toimintaa on siten voitu harjoittaa ilman lupaa. Kysymyksessä on kuitenkin samanlaisten toimeksiantojen hoitaminen, joita vartioimisliikkeet hoitavat ammattimaisesti. Näin ollen ei ole tarkoituksenmukaista, että tällainen varainhankintatarkoituksessa toteutettu vartioimisliikkeen harjoittaminen, joka ei ole ammattimaista, jää lain soveltamisalan ulkopuolelle niin, että vartioimisliikettä voivat harjoittaa yhteisöt ja henkilöt, joiden tietoja ei ole selvitetty. Tästä syystä lain 1 §:n 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että vartioimisliikkeen harjoittamisella tarkoitettaisiin ansiotarkoituksessa suoritetta-

vaa, toimeksiantosopimukseen perustuvaa omaisuuden vartiointia tai henkilön koskemattomuuden suojaamista. Säännöksen muutoksen jälkeenkin niin sanottu omavartiointi jäisi lain soveltamisen ulkopuolelle.

Esiintyneiden tulkintavaikeuksien vuoksi lain 1 §:n 1 momenttia ehdotetaan täydennettäväksi siten, ettei vartioimisliikelain säännöksiä sovelleta järjestysmiespalvelutoimintaan.

Vartioimisliikelain 1 §:n 2 ja 3 momentissa säännellään sallitut vartiointikohteet. Säännösten tarkoituksena on osoittaa, missä vartija saa käyttää oikeuksiaan. Tosiasiassa säännökset ilmaisevat sen, millainen alue voi olla vartioinnin kohteena. Säännösten on tulkittu tarkoittavan sitä, ettei vartioimisliike voi ottaa lainkaan vartioitavakseen esimerkiksi puistoa, toria, yleistä uimarantaa tai leirintäaluetta. Kuitenkin tulisi voida vartioida puistossa, torilla, yleisellä uimarannalla tai leirintäalueella olevaa omaisuutta kunhan kansalaisten oikeuteen liikkua näillä yleisillä paikoilla ei puututa.

Tämän vuoksi ehdotetaan, että laissa määriteltäisiin erikseen vartiointialue ja vartiointikohde. Vartiointialueella tarkoitettaisiin kiinteistöä, rakennusta, huonetta, rakennelmaa,

muuta paikkaa tai aluetta taikka niiden osaa, jonka vartioinnista osapuolet ovat toimeksiantosopimuksessa sopineet. Vartiointialueena voisi olla joko yleinen tai yksityinen paikka. Vartiointikohteeksi katsottaisiin henkilö sekä esine tai muu omaisuus, jonka vartiointia toimeksiantosopimus koskee. Näillä käsitteillä voitaisiin lain 4 §:ssä täsmällisesti ilmaista se, missä vartija voi käyttää säädettyjä oikeuksiaan. Kansalaisten oikeusturvan ei voida katsoa heikkenevän sen johdosta, että esimerkiksi puistossa olevaa omaisuutta vartioidaan. Se saattaisi sen sijaan huonontua, jos vartijalla olisi oikeus estää henkilön pääsy puistoon tai muulle yleiselle alueelle tai poistaa hänet sieltä. Tämän vuoksi vartijalla olisi oikeus käyttää oikeuksiaan vain voimassa olevankin lain sallimissa rajoissa, eli vartiointialueella, joka on yksityinen paikka tai jossa oleskelua viranomaisen on rajoittanut.

Voimassa olevan lain vartiointikohteen määritelmästä voidaan katsoa johtuvan, ettei vartija saa toimia sellaisissa paikoissa, joissa hänen toimintansa merkitsisi tosiasiallisesti yleisen järjestyksen voimassa pitämistä. Nimenomaisesti kieltoa ei ole vartioimisliikelaisissa, eikä sitä ole siinä tarvittukaan. Vartiointialueen ehdotetun laajentamisen vuoksi olisi kuitenkin nyt aiheellista kieltää vartioimisliikettä ottamasta vastaan toimeksiantoa, jossa liike sitoutuisi ylläpitämään yleistä järjestystä ja turvallisuutta. Säännös ei estäisi vartijaa valvomasta esimerkiksi sitä, ettei puistossa rikota penkkejä ja tuhota istutuksia. Vartijan liikkuminen puistossa estäisi ennalta rikoksia ja lisäisi turvallisuuden tunnetta. Mahdollisissa rikostilanteissa vartija kuitenkin toimisi vain niin sanotuin jokamiehenoikeuksin.

Tämän vuoksi ehdotetaan lain 3 §:ää muutettavaksi siten, että vartioimisliikettä kielletään ottamasta vastaan toimeksiantoa, joka

sisältää sitoumuksen ylläpitää yleistä järjestystä tai turvallisuutta. Vartioimisliike saisi kuitenkin ottaa hoitaakseen toimeksiannon, jossa olisi kysymys järjestysmiestehtävien hoitamisesta. Vartijan toiminta perustuisi tällöin julkisista huvitilaisuuksista annettuun lakiin (492/68) ja asetukseen (687/68), majoitus- ja ravitsemisliikkeistä annettuun asetukseen (502/69) tai ulkoilulakiin (606/73).

Myös vartioimisliikeasetusta (743/83) on tarkoitus muuttaa tämän esityksen liitteenä olevan luonnoksen mukaisesti.

2. Esityksen taloudelliset ja organisatoriset vaikutukset

Esityksellä ei ole taloudellisia tai organisatorisia vaikutuksia.

3. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu sisäasiainministeriössä virkatyönä. Esityksestä on hankittu lausunnot Suomen Vartioliikkeiden Liitto ry:ltä, vartioimisliikelautakunnalta, Suomen Vakuutusyhtiöiden Keskusliitolta, Teollisuuden Keskusliitolta, Kaupan Keskusvaliokunnalta, Teknisten ja Erikoisammattien Liitto ry:ltä sekä oikeusministeriöltä. Lausunnoissa puolletaan ehdotettuja muutoksia.

4. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan heti, kun eduskunta on sen hyväksynyt.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

vartioimisliikelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 4 päivänä maaliskuuta 1983 annetun vartioimisliikelain (237/83) 1, 3 ja 4 § seuraavasti:

1 §

Vartioimisliikkeen harjoittamisella tarkoitetaan tässä laissa ansiotarkoituksessa suoritettavaa, toimeksiantosopimukseen perustuvaa omaisuuden vartiointia tai henkilön koskemattomuuden suojaamista. Tämän lain säännöksiä ei sovelleta järjestysmiestoimintaan.

Vartiointialueella tarkoitetaan tässä laissa toimeksiantosopimuksessa yksilöityä kiinteistöä, rakennusta, huonetta, rakennelmaa, muuta paikkaa tai aluetta taikka niiden osaa. Vartiointialue voi olla yleinen tai yksityinen paikka.

Vartiointikohteella tarkoitetaan henkilöä sekä esinettä tai muuta omaisuutta, jonka vartiointia toimeksiantosopimus koskee.

3 §

Vartioimisliike ei saa ottaa vastaan toimeksiantoa, joka sisältää sitoumuksen ylläpitää yleistä järjestystä ja turvallisuutta, eikä vartioimisliiketoiminnalla saa vaikeuttaa yleisen jär-

jestyksen ja turvallisuuden ylläpitämistä. Vartioimisliike saa kuitenkin ottaa vastaan toimeksiantannon järjestysmiestehtävien suorittamisesta.

4 §

Vartijalla on oikeus poistaa vartiointialueelta siellä luvatta oleskeleva henkilö, jos aluetta on pidettävä yksityisenä paikkana tai jos oleskelua alueella on viranomais määräyksin rajoitettu.

Vartijalla on oikeus poistaa 1 momentissa tarkoitettulta vartiointialueelta tai sen välittömästä läheisyydestä henkilö, jonka voidaan todennäköisin perustein epäillä syyllistyvän vartiointikohdetta vastaan suunnattuun rikokseen taikka jonka voidaan hänen väkivaltaisen, uhkaavan tai meluavan käyttäytymisensä perusteella päätellä aiheuttavan häiriötä tai vaarantavan turvallisuutta vartiointialueella.

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 19 .

Helsingissä 15 päivänä kesäkuuta 1990

Tasavallan Presidentti
MAUNO KOIVISTO

Sisäasiainministeri *Jarmo Rantanen*

Laki

vartioimisliikelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 4 päivänä maaliskuuta 1983 annetun vartioimisliikelain (237/83) 1, 3 ja 4 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

1 §

Vartioimisliikkeen harjoittamisella tarkoitetaan tässä laissa ammattimaista, toimeksiantosopimukseen perustuvaa omaisuuden vartiointia tai henkilön koskemattomuuden suojaamista.

Vartiointikohteella tarkoitetaan tässä laissa toimeksiantosopimuksessa yksilöityä kiinteistöä tai laitosta taikka sellaista yleistä paikkaa tai aluetta, jossa oleskelua julkinen viranomainen on rajoittanut.

Vartiointikohteena voi olla myös erillinen esine tai omaisuus riippumatta sen sijaintipaikasta.

3 §

Vartioimisliikettä on harjoitettava siten, ettei toiminnalla vaikeuteta viranomaiselle kuuluvaa tehtävää yleisen järjestyksen ja turvallisuuden voimassapitämiseksi.

4 §

Vartijalla on oikeus poistaa vartiointikohdeesta siellä luvatta oleskeleva henkilö. Samoin on vartijalla oikeus poistaa vartiointikohteesta tai sen välittömästä läheisyydestä henkilö, jonka voidaan todennäköisin perustein epäillä syyllistyvän vartiointikohdetta vastaan suunnattuun rikokseen taikka jonka voidaan hänen väkivaltaisen, uhkaavan tai meluavan käyttäytymisensä perusteella päätellä *todennäköisesti* aiheuttavan häiriötä tai vaarantavan turvallisuutta vartiointikohteessa.

Ehdotus

1 §

Vartioimisliikkeen harjoittamisella tarkoitetaan tässä laissa *ansiotarkoituksessa suoritettavaa*, toimeksiantosopimukseen perustuvaa omaisuuden vartiointia tai henkilön koskemattomuuden suojaamista. *Tämän lain säännöksiä ei sovelleta järjestysmiestoimintaan.*

Vartiointialueella tarkoitetaan tässä laissa toimeksiantosopimuksessa yksilöityä kiinteistöä, *rakennusta, huonetta, rakennelmaa, muuta* paikkaa tai aluetta *taikka niiden osaa*. *Vartiointialue voi olla yleinen tai yksityinen paikka.*

Vartiointikohteella tarkoitetaan henkilöä sekä esinettä tai muuta omaisuutta, jonka vartiointia toimeksiantosopimus koskee.

3 §

Vartioimisliike ei saa ottaa vastaan toimeksiantoa, joka sisältää sitoumuksen ylläpitää yleistä järjestystä ja turvallisuutta, eikä vartioimisliiketoiminnalla saa vaikeuttaa yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämistä. Vartioimisliike saa kuitenkin ottaa vastaan toimeksiantannon järjestysmiestehtävien suorittamisesta.

4 §

Vartijalla on oikeus poistaa *vartiointialueella* siellä luvatta oleskeleva henkilö, *jos aluetta on pidettävä yksityisenä paikkana tai jos oleskelua alueella on viranomaismääräyksen rajoitettu.*

Vartijalla on oikeus poistaa 1 momentissa tarkoitettulta vartiointialueelta tai sen välittömästä läheisyydestä henkilö, jonka voidaan todennäköisin perustein epäillä syyllistyvän vartiointikohdetta vastaan suunnattuun rikokseen taikka jonka voidaan hänen väkivaltaisen, uhkaavan tai meluavan käyttäytymisensä perusteella päätellä aiheuttavan häiriötä tai vaarantavan turvallisuutta vartiointialueella.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 19 .*

Asetus

vartioimisliikeasetuksen muuttamisesta

Sisäasiainministerin esittelystä

muutetaan 9 päivänä syyskuuta 1983 annetun vartioimisliikeasetuksen (743/83) 2 §:n 3 momentti, 7 §, 10 §:n 3 momentti, 17 §:n 2 momentti, 18 §:n 1 ja 3 momentti, 25 §:n 1 momentti ja 27 §:n 1 momentti, sekä

lisätään asetuksen 8 §:ään uusi 3 momentti, jolloin nykyinen 3 momentti siirtyy 4 momentiksi, 11 §:ään uusi 3 momentti, jolloin nykyinen 3 momentti siirtyy 4 momentiksi, 13 §:n 1 momenttiin uusi 2 kohta, jolloin nykyiset kohdat 2—6 siirtyvät kohdiksi 3—7, seuraavasti:

2 §

Vartioimisliikelupa myönnetään toistaiseksi.

7 §

Vartioimisliiketoiminnan jatkaminen

Luvansaajan konkurssi- tai kuolinpesällä on oikeus jatkaa vartioimisliiketoimintaa pesän loppuselvittelyä varten enintään yhden vuoden ajan luvansaajan konkurssin alkamisesta tai kuolinpäivästä.

8 §

Vastaavan hoitajan erotessa tai muutoin lakatessa tointaan hoitamasta on hakemus uuden vastaavan hoitajan hyväksymisestä tehtävä lääninhallitukselle yhden kuukauden kuluessa hänen tehtävänsä päättymisestä.

10 §

Henkilö, joka ei ole saanut vartijan peruskoulutusta, voidaan kuitenkin hyväksyä vartijaksi määrääjäksi, enintään neljäksi kuukaudeksi (*väliaikainen vartija*). Vartioimisliikkeellä saa olla palveluksessaan yksi väliaikainen vartija jokaista alkavaa kolmea vartijan peruskoulutuksen saanutta vartijaa kohti.

11 §

Vartioimisliikkeellä ja muulla vartijan peruskoulutuksen järjestäjällä on oikeus saada poliisilta lausunto henkilön sopivuudesta vartijan tehtäviin tämän hakeutuessa koulutukseen.

13 §

Toimeksiantosopimus

Toimeksiannosta on ennen sen edellyttämiin tehtäviin ryhtymistä laadittava kaksin kappalein sopimus, johon on merkittävä:

- 2) vartiointialueet;
- 3) vartiointikohteet;
- 4) vartiointimuodot;
- 5) maksun määräytymisperusteet;
- 6) sopimusaika; sekä
- 7) päiväys ja sopijapuolten allekirjoitukset.

17 §

Myymälätarkkailussa, henkilön koskemattomuutta suojatessaan ja arvokuljetusten turvaamistehtävissä vartija saa käyttää myös muuta virkapuvusta selvästi erottuvaa asua ilman 1 momentissa tarkoitettua merkkiä.

18 §

Tapahtumailmoitus

Vartijan toimenpiteisiin johtaneista tapahtumista vartiointialueella on laadittava heti kirjallinen selvitys (*tapahtumailmoitus*), josta ilmenevät vartijan havainnot ja toimenpiteet.

Toimeksiantajalla on oikeus saada jäljennös vartiointialuetta tai -kohdetta koskevasta tapahtumailmoituksesta.

25 §

Luvan peruuttaminen ja varoitus

Lääninhallituksen on peruutettava antamansa vartioimisliikelupa, jos vartioimisliiketoiminta on lopetettu tai luvansaaja ei täytä 3 §:ssä säädettyjä vaatimuksia. Luvansaajan

varallisuusaseman heikkenemisestä huolimatta lupa voidaan kuitenkin jättää peruuttamatta, jos toiminnan jatkamiseen on 7 §:ssä tarkoitetut perusteet.

27 §

Salassapitovelvollisuus

Joka tässä asetuksessa säädettyjä tehtäviä suorittaessaan on saanut tietoja vartiointitoimeksiannon osapuolten turvallisuusjärjestelyistä, liike- tai ammattisalaisuudesta taikka yksityisen henkilökohtaisista asioista, ei saa luvattomasti ilmaista niitä.

Tämä asetus tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 19 ____.